

МАТЕРІАЛИ ДО УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

ця-Подільського, де одержав пропозицію стати товаришем міністра преси і пропаганди в уряді І. Мазепи (серпень 1919–травень 1920). На початку жовтня 1919 зробив спробу разом з І. Лизанівським виїхати до Німеччини для переговорів за посередництвом німецьких соціалістів з російськими представниками про змирення. Літак зазнав аварії над Галичиною. 29 жовтня Бензя повернувся до Кам'янця-Подільського, а 13 листопада виїхав з делегацією для переговорів до Москви (т. зв. місія Ф. Платенна).

За радянської влади працював редактором редакційно-видавничого відділу Київського крайового відділу «Всевидаг» (з 7.02.1920). 5.04.1920 заарештований в справі ЦК УПСР. На початку березня 1921 звільнений під розписку. 28.05.1921 допитувався як свідок на засіданні суду. Подальша доля Бензі не простежується.

Архіви: ГДА СБУ. — Спр. 69270. — Т. 15 (Бензя П.А.). — Арк. 1–40.

М. А. Білорис

ДУДЧЕНКО Іван Степанович (20.09(01.10).1857, біля м. Новомиргорода на Єлисаветградщині (тепер Кіровоградської обл. — 6(19).06.1917, Чита) — лікар, мікробіолог, епідеміолог, бактеріолог, гігієніст.

Народився в сім'ї заможного селянина Івана Дудченка. З дитячих років мріяв стати лікарем. В 14-річному віці вступив до колегії Павла Галагана в Києві, яку блискуче закінчив в 1880. 1881

вступив на медичний ф-т Університету св. Володимира. За студентську працю «Будова та розвиток надниркових залоз» отримав золоту медаль.

Лікарську діяльність почав повітовим лікарем 1885 в Семиріччі. 1890 повернувся в Україну: працював молодшим лікарем Одеського карантину, а з 1893 — сільським лікарем в Канівському пов. на Київщині. 1895 був призначений молодшим ординатором Хабаровського військового госпіталю. Служив в різних військових частинах Сибіру. 1896–97 разом з А. Белявським організував в Стетенську першу бактеріологічну лабораторію. 1902 працював сільським лікарем Деражнянської лікарської дільниці в Летицькому пов. Подільської гвб. З 1903 був призначений на службу до Сибіру (Баргузинський пов. Приморської обл.). Під час російсько-японської війни був завідувачем дезінфекційним загonom Червоного Хреста.

1906 був відряджений Київською земською управою на стажування до Німеччини. 1907–08 — лікар для відряджень, інспектор в справах охорони здоров'я Київської губернської управи. Здійснивав санітарно-гігієнічні обстеження населених пунктів, брав участь в ліквідації епідемії черевного тифу в селах Уманського і Сквирського повітів. Саме в ці роки остаточно визначився як епідеміолог. Цій навці й присвятив свою подальшу наукову й практичну діяльність. 1909 — лікар переселенської організації Єнісейської гвб. в Забайкаллі. 1910 — керівник медико-санітарного заго-

ну з ліквідації епідемії холери на будівництві залізниці Одеса-Бахмач. З 1911 — санітарний лікар Західно-Амурської залізниці. З 1912 до кінця життя очолював створену ним бактеріологічну протичумну лабораторію на Забайкаллі.

Талановитий вчений і дослідник. І. Дудченко — автор понад 90 праць з різних галузей медичної теорії і практики (з 1897 — наукові праці підписував Ковбасенко (дівоче прізвище матері) або Дудченко, з 1904 — Дудченко). Коло його наукових інтересів охоплювало епідеміологію, акушерство, гематологію, патологічну анатомію, фтизіатрію, судову медицину, медичну статистику, народну медицину. Він першим відкрив і дав епідеміологічну оцінку так званому «блошиним пасовиськам», чим підтвердив думку Д. Вержбицького про роль бліх в передачі чуми; також першим довів ідентичність чуми людини і тарбагана. Одним із перших обґрунтував бактеріологічну природу дитячих проносів (1888). Провів ряд експериментів з вивчення туберкульозного мікробу, визначив роль клітинних елементів крові в боротьбі організму з туберкульозною інфекцією. Першим виявив ендемічні вогнища на Забайкаллі. Запропонував власну методику лікування трахоми. Шикався народною медициною, в якій знаходив раціональні способи лікування з позицій епідеміолога та гігієніста. Перебуваючи в Киргизії, вивчав народний побут краю, що дало поштовх для створення моделі гігієнічної дитячої колиски. Зробив внесок в удосконалення

транспортвання поранених з поля бою: щоб віднайти оптимальну для перевезення конструкцію проїхав багато кілометрів в позі пораненого.

Життя І. Дудченка трагічно обірвалося 1917 під час бандитського нападу на лабораторію. Похований в Читі. Одна з центральних вулиць м. Новомиргорода носить його ім'я.

Тв.: Об исследовании чумных заболеваний в Забайкальской области в 1908 году в связи с тарбаганьей чумой // Вестник общественной гигиены, судебной и практической медицины. — 1909: Тарбаганья чума на людях в Южном Забайкалье и в Северной Монголии // Ветеринарный врач. — 1910. — № 5: Об «чумской» болезни // Сибирский врач. — 1914. — № 23: Геморрагическая септицемия у людей и ее сходство с чумой // Сибирский врач. — 1915. — № 15–16: К вопросу о методах изучения эпидемической чумы а Забайкальской области и в пограничных с нею частях Северной Монголии // Сибирский врач. — 1915. — № 17–18.

Лит.: Поморалский И. В., Ховтый И. Ф. Иван Степанович Дудченко // Известия Иркутского науч.-исслед. противочумного ин-та. — 1957. — Т. 16. — С. 254; Зеленуха С. І. Пам'яті І. С. Дудченка // Мікробіологічний журнал. — 1958. — Т. 20, вип. 4. — С. 67–68; Кохан А. Иван Степанович Дудченко (1857–1917) // Советское здравоохранение Киргизии. — 1973. — № 5. — С. 61; Дудченко (Ковбасенко) Иван Степанович // БМЭ. — 3-е изд. — М.,

МАТЕРІАЛИ ДО УКРАЇНСЬКОГО БІОГРАФІЧНОГО СЛОВНИКА

1977. — Т. 7. — С. 494 (фото): Дудченко (Ковбасенко) Іван Степанович // УРЕ. — 2-е вид. — К., 1985. — Т. 3. — С. 492.

Л. Б. Долинна

ДУРДУКІВСЬКИЙ Володимир Федорович (псевд. і крипт. — В. Коновченко, В. Миروهень, Скавло, В. М., Д-скій, М-ць, В.: 17.09.1874, с. Пединівка, Уманщина—31.12.1937, м. Київ) — літературний критик, педагог, громадський діяч.

Народився в сім'ї статського радника. Освіту одержав в Київській духовній семінарії. Працював учителем Києво-Подільського духовного училища і Київської жіночої гімназії Є. С. Євсєєвої.

Світогляд В. Дурдуківського формувався значною мірою під впливом О. Кониського. Він зацікавився укр. нап.-визвольним рухом і почав друкувати бібліографічні замітки в «Записках» НТШ в Львові, співробітничати в «Киевской старине». 1895 В. Дурдуківський разом з О. Кониським, В. Доманицьким, С. Єфремовим, Ф. Матвєшевським став одним з фундаторів видавництва «Вік», що пропагувало українську художню літературу і до 1918 випустило понад 140 найменувань книг.

В. Дурдуківський багато писав в оборону українства на сторінках газет «Жизнь и искусство», «Киевское слово», «Киевская газета», «Вольный». З появою на поч. ХХ ст. україномовної преси почав друкуватись на сторінках газет «Громадська думка», «Рада», «Нова громада», а також часописів «Літерату-

рно-науквий вістник», «Нова громада», «Книгар». Опублікував рецензії на твори Б. Грінченка, С. Васильченка, Г. Барвінок, І. Липи, на укр. переклади з М. Гоголя, Л. Маміна-Сибіряка, на альманахи «Дубове листя», «З потоку життя».

В. Дурдуківський відомий як талановитий педагог, організатор народної освіти, директор Першої української гімназії в Києві, а згодом — Трудової школи ім. Т. Шевченка. Директором гімназії він став в 1917, зібравши в ній кращі українські педагогічні сили, відомих учених, громадських діячів: В. Липківського, С. Русову, Л. Білецького, Л. Чикаленка, істориків В. Прокоповича та Й. Гермайзе, математиків Н. Шувльгін-Ішук, В. Шарка, О. Гнатевича, географа В. Гребінецького, латиністів К. Лазаревську, О. Бургартта (Ю. Клена), С. Гончарова. В. Дурдуківський викладав українську мову і літературу, вів літературний та драматичний гуртки, добре співав, вмів диригувати, що робило його співробітництво з молодим композитором П. Козиньким плідним і результативним. У школі були розвинені самоврядування і самодіяльність. В радянський час гімназію було перетворено на Першу зразкову трудову школу ім. Т. Шевченка, яку нерідко називали просто «школою Дурдуківського». До неї приїздило чимало вчителів для ознайомлення з досвідом роботи, запозичення програм.

В. Дурдуківський був членом наукових товариств в Львові і Києві. У «Записках» НТШ в Києві надрукував уже в радянський час ве-